

SVENSKA DAGBLADET

Peter Alestig

Vi kunde stoppat allt för 30 år sedan – varför misslyckades vi?

Vi kunde ha stoppat allt. Alla de klimatutmaningar vi nu kämpar med, hade kunnat hindras redan vid ett möte för 30 år sedan.

Ödesmötet ägde rum i november 1989. Ledare från 69 av världens länder samlades i Nederländerna, i Noordwijk utanför Haag. Delegaterna visste vad som stod på spel. Klimatforskningen var sedan länge enig om problemet (ja, faktiskt redan då).

Ett radikalt förslag om bindande utsläppsminskningar fanns på bordet – ett förslag som, om det hade blivit verklighet, sannolikt hade begränsat den globala uppvärmningen till under 1,5 grader. I princip alla deltagare räknade med att man i alla fall skulle enas om att radikalt minska utsläppen av växthusgaser.

Men plötsligt kollapsade förhandlingarna.

De häpnadsväckande händelser som ledde fram till mötet i Noordwijk – och det som hände bakom dörrarna på själva mötet – beskrivs i sin fulla dramatik av journalisten Nathaniel Rich i den [senaste utgåvan av New York Times Magazine](#). Faktum är att det är den enda texten i hela New York Times Magazine i söndags, något som måste vara en av de mest ambitiösa mediesatsningarna på klimatfrågan någonsin.

Och det är mardrömslik läsning. Världen var verkligen millimeter från att fatta beslut som skulle kunnat rädda kommande generationer från katastrofala klimatförändringar.

Den dåvarande svenska miljöministern Birgitta Dahl (S) är sannolikt den som Nathaniel Rich hänvisar till i följande ordväxling utanför förhandlingsrummet där den amerikanska miljölobbyisten Daniel Becker stod och väntade, undrande varför förhandlingarna aldrig tycktes ta slut:

“What’s happening?” Becker shouted, for the hundredth time, as the Swedish minister surfaced.

“Your government,” the minister said, “is fucking this thing up!”

USA, i en ohelig allians med Storbritannien, Sovjet och Japan, sköt effektivt de ambitiösa förslagen i sank. I slutändan blev resultatet från mötet en urvattnad och icke bindande formulering om att utsläpp ska minskas.

Sedan Richs reportage publicerades i söndags har en ilsken debatt förts bland klimatforskare och miljöprofiler. Vems var felet att man misslyckades i Noordwijk?

Gnistan som tände debatten är journalisten Nathaniel Richs egen förklaring till misslyckandet: den mänskliga naturen. Detta var inte USA:s fel, inte oljelobbyn, inte politikernas. Vi människor är enligt Rich helt enkelt ”oförmögna att offra nuvarande bekvämligheter för att förhindra att framtida generationer straffas”.

Den framstående miljöprofilen Naomi Klein är en av kritikerna – i [ett blogginlägg](#) skriver hon upprört att Rich har ”spektakulärt fel” i sin grundläggande tes. Klimatexperter har kallat hans text för ”[historiskt felaktig](#)”. Rich anklagas för att helt bortse från nyliberalismens framväxt och dominans under tiden för förhandlingarna, USA:s restriktiva inställning och oljebolagens lobbying.

Och även om själva mötet är historia, är diskussionen om ansvaret för misslyckandet högaktuell. Saknar vi verkligen förmågan att göra uppoffringar nu, för att rädda planeten åt kommande generationer? Jag menar att det är en farlig inställning. För det första är den förlåtande mot de starka ekonomiska krafter som motarbetar nödvändiga utsläppsminskningar – och för det andra ogiltigförklarar den våra politikernas förmåga att tänka på planetens framtid.

Det är knappast en hållbar väg framåt.